

Pacientų, sergančių priklausomybe nuo psichoaktyviųjų medžiagų, nukreipimo gydymui kriterijai

1. Suaugusiųjų nukreipimo gydymui kriterijų apžvalga

Amerikos priklausomybių medicinos draugija ASAM

Iš anglų kalbos vertė dr. Edita Gruodytė

Versta iš:

The American Society of Addiction Medicine ASAM

Patient Placement Criteria for the Treatment of Substance Related Disorders

Redagavo R.Badaras ir J.G.Jakubčionis

Suaugusiųjų nukreipimo gydymui kriterijų apžvalga

Lygiai nuo 0.5 iki IV

Lietuvos blaivybės fondas, 2005 m.

Priežiūros lygiai

Kriterijų dimensijos	0.5 lygis Ankstyvoji intervencija	Pakaitinis gydymas opioidais (PGO)	I lygis Ambulatorinis gydymas	II.1 lygis Intensyvus ambulatorinis gydymas	II.5 lygis Dalinė hospitalizacija
1 DIMENSIJA Ūminė intoksikacija alkoholiu ir/ar abstinencijos galimybė	Pacientui nėra abstinencijos simptomų	Pacientas yra psichologiškai priklausomas nuo opiatų ir, norint išvengti abstinencijos simptomų, jam reikalingas PGO	Pacientui nėra rimtų abstinencijos simptomų arba yra minimali sunkios abstinencijos rizika	Pacientui yra minimali sunkios abstinencijos rizika	Pacientui yra vidutinė sunkios abstinencijos rizika
2 DIMENSIJA Biomedicininė būklė ir komplikacijos	Jokių arba labai pastovios	Jokių arba įveikiamos taikant ambulatorinį medicininį stebėjimą	Jokių arba labai pastovios, arba pacientui tuo pat metu taikomas medicininis stebėjimas	Jokių arba neatitraukiančios nuo gydymo. Tokios problemos sprendžiamos II.1 lygmenyje	Jokių arba nepakankamos, kad atitrauktų nuo gydymo. Tokios problemos sprendžiamos II.5 lygmenyje.
3 DIMENSIJA Emociniai, elgsenos ar pažinimo sutrikimai ir komplikacijos	Jokių arba labai pastovios	Jokių arba įveikiamos taikant ambulatorinę struktūrizuotą aplinką	Jokių arba labai pastovios, arba pacientui tuo pat metu taikomas psichikos sveikatos stebėjimas	Nedidelio sunkumo. Yra tikimybė, kad tai atitrauks nuo gydymo; pacientui reikalingas stebėjimas	Nedidelio iki vidutinio sunkumo, Yra tikimybė, kad tai atitrauks nuo gydymo; pacientui reikalinga stabilizacija

Amerikos priklausomybių medicinos draugijos ASAM (American Society of Addiction Medicine) pacientų nukreipimo gydymui kriterijai. Antrasis peržiūrėtas leidimas.

Suaugusiųjų nukreipimo gydymui kriterijų apžvalga

Lygiai nuo 0.5 iki IV

Lietuvos blaivybės fondas, 2005 m.

Priežiūros lygiai

Kriterijų dimensijos	0.5 lygis Ankstyvoji intervencija	Pakaitinis gydymas opioidais (PGO)	I lygis Ambulatorinis gydymas	II.1 Lygis Intensyvus ambulatorinis gydymas	II.5 lygis Dalinė hospitalizacija
4 DIMENSIJA Nusiteikimas keistis	Pacientas nori išsiaiškinti, kaip dabartinis alkoholio ir narkotikų vartojimas gali paveikti asmeninius tikslus	Pacientas pasirengęs keisti neigiamą opiatų vartojimo poveikį, tačiau nepasiruošęs visiškai abstinencijai	Pacientas yra pasirengęs sveikti, bet jam reikalingos motyvacijos ir stebėjimo strategijos, stiprinančios pasiryžimą. Arba tik šioje, o ne kitose dimensijose jam yra labai sunku ir todėl pacientui reikalinga I lygio programa motyvacijai stiprinti.	Paciento susidomėjimas gydymu permainingas, ambivalentiški jausmai arba pacientas nepakankamai suvokia narkotikų vartojimo ar psichikos sveikatos problemų; jam reikia struktūrizuotos programos, taikomos keletą kartų per savaitę, kuria per pasikeitimų stadijas skatinama gijimo pažanga	Pacientas mažai domisi gydymu, jis labai ambivalentiškas arba pacientas nepakankamai suvokia narkotikų vartojimo ar psichikos sveikatos problemos, kuriai reikia beveik kasdienės struktūrizuotos programos, per pasikeitimų stadijas skatinančios gijimo pažangą.
5 DIMENSIJA Atkryčio, tebesitęsiančio vartojimo ar problemų tęsimosi tikimybė	Pacientui reikia žinių ir supratimo, kaip pakeisti jo dabartinius alkoholio ir narkotikų vartojimo įpročius	Didelė paciento atkryčio arba tolesnio narkotikų vartojimo rizika, jeigu nebus taikoma PGO ir struktūrizuota terapija gydymo pažangai skatinti	Pacientas, esant tik minimaliai paramai, pajėgus palaikyti abstinenciją arba kontroliuoti vartojimą ir siekti pasveikimo ar motyvacinių tikslų	Paciento priklausomybės ar psichikos sveikatos simptomų suintensyvėjimas liudija didelę atkritimo tikimybę arba tolesnį narkotikų vartojimą, ar kitas problemas, jeigu nebus nuodugnios kontrolės keletą kartų per savaitę	Paciento priklausomybės ar psichikos sveikatos simptomų suintensyvėjimas, nepaisant jo aktyvaus dalyvavimo II ar II.1 lygio programoje, žymi didelę atkryčio ar vartojimo ir kitų problemų tęsimosi tikimybę, jeigu nebus beveik kasdieninio stebėjimo ir paramos.

Amerikos priklausomybių medicinos draugijos ASAM (American Society of Addiction Medicine) pacientų nukreipimo gydymui kriterijai. Antrasis peržiūrėtas leidimas.

Suaugusiųjų nukreipimo gydymui kriterijų apžvalga

Lygiai nuo 0.5 iki IV

Lietuvos blaivybės fondas, 2005 m.

Priežiūros lygiai

Kriterijų dimensijos	0.5 lygis Ankstyvoji intervencija	Pakaitinis gydymas opioidais (PGO)	I lygis Ambulatorinis gydymas	II.1 Lygis Intensyvus ambulatorinis gydymas	II.5 lygis Dalinė hospitalizacija
6 DIMENSIJA Sveikimo aplinka	Socialinės paramos ar kitos svarbios sistemos padidina pacientui jo vidinio konflikto dėl alkoholio ar narkotikų vartojimo riziką	Paciento sveikimo aplinka yra palanki ir/ar pacientas turi sveikimui reikalingų įgūdžių.	Paciento sveikimo aplinka yra palanki ir/ar pacientas turi sveikimui reikalingų įgūdžių.	Paciento sveikimo aplinka nėra palanki, tačiau esant struktūrai ir palaikymui pacientas turi galimybių sveikti	Paciento aplinka sveikimui nepalanki, tačiau esant struktūrai ir paramai bei atsisakius namų aplinkos pacientas turi galimybių sveikti

Amerikos priklausomybių medicinos draugijos ASAM (American Society of Addiction Medicine) pacientų nukreipimo gydymui kriterijai. Antrasis peržiūrėtas leidimas.

Suaugusiųjų nukreipimo gydymui kriterijų apžvalga

Lygiai nuo 0.5 iki IV

Lietuvos blaivybės fondas, 2005 m.

Priežiūros lygiai

Kriterijų dimensijos	III.1 lygis Mažo klinikinio intensyvumo paslaugos stacionare	III.3 lygis Vidutinio klinikinio intensyvumo gydymas stacionare	III.5 lygis Aukšto klinikinio intensyvumo gydymas stacionare	III.7 lygis Mediciniškai stebimas intensyvus gydymas ligoninėje	IV lygis Mediciniškai prižiūrimas intensyvus gydymas ligoninėje
1 DIMENSIJA intoksikacijos alkoholiu ir/ar abstinencijos galimybė	Pacientui nėra abstinencijos rizikos arba jis patiria minimalią ar stabilią abstinenciją Pacientui tuo pat metu taikomos I-D lygio (minimalios) arba II-D lygio (vidutinės) paslaugos, arba jam lygiagrečiai taikoma medicininė priežiūra	Pacientas nepatiria sunkios abstinencijos rizikos arba jam yra vidutinė abstinencija, įveikiama III.2-D lygyje	Pacientui yra minimali sunkios abstinencijos rizika pagal III.3 arba III.5 lygį. Jeigu yra abstinencija, ji atitinka III.2-D lygio kriterijus.	Pacientui yra didelė abstinencijos rizika, bet ji įveikiama III.7-D lygyje ir jai nereikia visų licencijuotos ligoninės resursų	Pacientui yra didelė abstinencijos rizika, kuriai įveikti reikalingos licencijuotos ligoninės visos paslaugos
2 DIMENSIJA Biomedicininė būklė ir komplikacijos	Jokių arba pastovios, arba pacientui tuo pat metu skiriama medicininė priežiūra	Jokių arba pastovios, arba pacientui tuo pat metu skiriama medicininė priežiūra	Jokių arba pastovios, arba pacientui tuo pat metu skiriama medicininė priežiūra	Pacientui reikalinga medicininė priežiūra 24 valandas per parą, tačiau nereikia intensyvaus gydymo	Pacientui reikalinga medicininė priežiūra 24 valandas per parą kartu su slauga ir licencijuotos ligoninės visomis paslaugomis

Amerikos priklausomybių medicinos draugijos ASAM (American Society of Addiction Medicine) pacientų nukreipimo gydymui kriterijai. Antrasis peržiūrėtas leidimas.

Suaugusiųjų nukreipimo gydymui kriterijų apžvalga
 Lygiai nuo 0.5 iki IV (tęsinys)
Lietuvos blaivybės fondas, 2005 m.

Priežiūros lygiai

Kriterijų dimensijos	III.1 lygis Mažo klinikinio intensyvumo paslaugos stacionare	III.3 lygis Vidutinio klinikinio intensyvumo gydymas stacionare	III.5 lygis Aukšto klinikinio intensyvumo gydymas stacionare	III.7 lygis Mediciniškai stebimas intensyvus gydymas ligoninėje	IV lygis Mediciniškai prižiūrimas intensyvus gydymas ligoninėje
3 DIMENSIJA Emociniai, elgesio ar pažinimo sutrikimai ir komplikacijos	Jokių arba minimalios, netrukdančios sveikti. Jeigu stabilios, tinka taikyti Dvigubą gebėjimų diagnostės programą. Jeigu ne - reikia Dvigubos gebėjimų diagnostės sustiprintos programos. (Angl. – <i>Dual Diagnosis Capable program</i> ir <i>Dual Diagnosis Enhanced program</i>)	Nedidelio iki vidutinio sunkumo; pacientui reikalinga struktūra, kuri jį nuteiktų sveikti. Jeigu stabilios, tinka taikyti Dvigubą gebėjimų diagnostės programą. Jeigu ne - reikia Dvigubos gebėjimų diagnostės sustiprintos programos. Gydymas turi būti pritaikytas įveikti paciento pažinimo sutrikimus	Pacientui kartojasi nesugebėjimas kontroliuoti impulsus arba tai asmenybės sutrikimas, reikalaujantis struktūros tobulinti elgseną. Kiti funkciniai sutrikimai, kuriems įveikti reikia 24 val. per parą veikiančių sistemų, norint apmokyti, kaip šias problemas įveikti. Pacientui, kuris rimtai ir pastoviai serga psichikos liga, reikia taikyti Dvigubos gebėjimų diagnostės sustiprintą programą	Vidutinio sunkumo; pacientui reikalingas stebėjimas 24 valandas per parą. Jeigu pacientui pasireiškia ir psichikos sutrikimai, jam reikalingos gydymo paslaugos medicininio stebėjimo aplinkoje.	Dėl rimtų ir nestabilių problemų, pacientui reikalinga 24 val. per parą trunkantis psichiatrinė slauga lygiagrečiai su priklausomybės gydymu (Dvigubos gebėjimų diagnostės sustiprinta programa)

Amerikos priklausomybių medicinos draugijos ASAM (American Society of Addiction Medicine) pacientų nukreipimo gydymui kriterijai. Antrasis peržiūrėtas leidimas.

Suaugusiųjų nukreipimo gydymui kriterijų apžvalga

Lygiai nuo 0.5 iki IV (tęsinys)

Lietuvos blaivybės fondas, 2005 m.

Priežiūros lygiai

Kriterijų dimensijos	III.1 lygis Mažo klinikinio intensyvumo paslaugos stacionare	III.3 lygis Vidutinio klinikinio intensyvumo gydymas stacionare	III.5 lygis Aukšto klinikinio intensyvumo gydymas stacionare	III.7 lygis Mediciniškai stebimas intensyvus gydymas ligoninėje	IV lygis Mediciniškai prižiūrimas intensyvus gydymas ligoninėje
4 DIMENSIJA Nusiteikimas keistis	Pacientas pasirengęs keistis, bet gydymo pasiekimams išlaikyti reikalinga struktūrizuota aplinka	Pacientas menkai suvokia padėtį, todėl reikalinga intervencija, prieinama tik III.3 lygyje, kad jis nusiteiktų ir pasiliktų gydytis. Arba tik šioje, bet ne kitose dimensijose jam labai sunku ir todėl pacientui reikalinga motyvaciją stiprinanti I lygio programa	Pacientas susiduria su gydymo sunkumais arba jaučia priešišumą gydymui; tai gresia pavojingomis pasekmėmis. Arba tik šioje, bet ne kitose dimensijose jam labai sunku ir todėl pacientui reikalinga motyvaciją stiprinanti I lygio programa	Stiprus paciento pasipriešinimas bei silpna impulsų kontrolė, nepaisant neigiamų pasekmių; jam ar jai reikalingos motyvacinės strategijos, prieinamos tik 24 val. per parą veikiančiose struktūrizuotose sistemose. Arba, jeigu 24 val. sistema nereikalinga, tuomet pacientui reikia I lygio motyvacijos stiprinimo programos	Esant problemoms šioje dimensijoje, pacientui negali būti taikomos IV lygio paslaugos

Amerikos priklausomybių medicinos draugijos ASAM (American Society of Addiction Medicine) pacientų nukreipimo gydymui kriterijai. Antrasis peržiūrėtas leidimas.

Suaugusiųjų nukreipimo gydymui kriterijų apžvalga

Lygiai nuo 0.5 iki IV (tęsinys)

Lietuvos blaivybės fondas, 2005 m.

Priežiūros lygiai

Kriterijų dimensijos	III.1 lygis Mažo klinikinio intensyvumo paslaugos stacionare	III.3 lygis Vidutinio klinikinio intensyvumo gydymas stacionare	III.5 lygis Aukšto klinikinio intensyvumo gydymas stacionare	III.7 lygis Mediciniškai stebimas intensyvus gydymas ligoninėje	IV lygis Mediciniškai prižiūrimas intensyvus gydymas ligoninėje
5 DIMENSIJA Atkrytis, tebesitęsiantis vartojimas ar tebesanti kitų problemų tikimybė	Pacientas suvokia atkryčio tikimybę, tačiau reikia struktūros, norint išlaikyti gydymo pasiekimus.	Pacientas menkai suvokia padėtį, todėl siekiant užkirsti kelią tolesniam vartojimui ir neišvengiamoms pavojingoms pasekmėms dėl suvokimo stokos, ir panašių problemų, reikia intervencijų, priemonių tik III.3 lygyje.	Pacientas neturi reikalingų įgūdžių, kurie užkirstų kelią tolesniam narkotikų vartojimui ir su tuo susijusioms neišvengiamoms neigiamoms pasekmėms.	Pacientas nesugeba kontroliuoti narkotikų vartojimo ir su tuo susijusių neišvengiamų neigiamų pasekmių nepaisant to, kad aktyviai dalyvauja mažiau intensyvuose slaugos lygiuose.	Esant problemoms šioje dimensijoje, pacientui negali būti taikomos IV lygio paslaugos
6 DIMENSIJA Sveikimo aplinka	Paciento aplinka pavojinga, bet yra sveikimo galimybių, jeigu 24 val. per parą bus priinama III.1 lygio struktūra.	Paciento aplinka pavojinga, jam ar jai 24 val. per parą reikia struktūros, kad išminktų susidoroti su problemomis	Paciento aplinka pavojinga, ir jis ar ji neturi žinių, kurios leistų pasveikti netaikant 24 val. per parą labai struktūrizuotos sistemos	Paciento aplinka pavojinga, ir jis ar ji neturi žinių, kurios leistų pasveikti netaikant 24 val. per parą prieinamos labai struktūrizuotos sistemos	Esant problemoms šioje dimensijoje, pacientui negali būti taikomos IV lygio paslaugos

Amerikos priklausomybių medicinos draugijos ASAM (American Society of Addiction Medicine) pacientų nukreipimo gydymui kriterijai. Antrasis peržiūrėtas leidimas.

Pastaba: Ši nukreipimo gydymui kriterijų suaugusiems apžvalga yra tik apytikrė santrauka principinėms koncepcijoms ir kriterijų struktūrai pavaizduoti.